

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу А.К. Тхьаклушынэм хэдзаклохэм афаклоу кышыгыгъэ ДЖЭПСАЛЪЭР

Адыгэ Республикэм ихэдзаклохэу лытэныгъэ зыфэсшыхэрэр!

Тыгъэгъазэм и 4-м ташыщ пэпчъ кыыхихэрэм елытыгъэщт мы илъэситф благъэхэм Урысыем кырыклоштыр.

Тызыщыпсэу тшлоигъо хэгъэгур зыфэдэн фаер тэ дэгъоу тэшлэ — демократическэ хэгъэгу шъхафитэу гъэхъагъэ хэлъу хэхъоныгъэ зышхырэр ары! Хэгъэгъоу цыфхэм яшыфэклэ-псэуклэ зыкъегъэлэтыгъэныр, клэлэцлыкхуэхмрэ ветеранхэмрэ афэгумкыгъэныр, псауныгъэм икъэухъумэн, гъэсэнныгъэм, культурэм, спортым хэхъоныгъэ ягъэшлыгъэныр апэрэ чыпфэм зыгъэгурэр ары. Лъэкхъэм язэкъошныгъэ рыгушхорэ ыкли лъэкхъэ зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэным иамал пстэури зезыхэрэ хэгъэгум тэ тышыпсэу тшлоигъу.

Тиреспубликэ ищысэклэ тэ тэлъэгъу демократиерэ хэхъоныгъэмрэ ягъогу тетэу Урысыер ыпэкклэ зэрэлыклатэрэр, шыфэныгъэр нахышлум зэрэфаклорэр!

Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ и Къэралыгъо Думэ хэхъаштхэр хэтыдзыхэзэ, апэрэ чэзыоу тэ тымакъэ зыфэгтырэр обществэрэ къэралыгъомрэ зафэу зэфыштыгъэхэр, азыфагу шыпкыгъэгъэ илгыныр, нахыбэхэм яфедэхэр кыдэлъытэгъэныр, цыфым ифитыныгъэхэмрэ ынапэрэ къэухъумэгъэнхэр ары.

Тихэгъэгу псынклэу хэхъоныгъэ ышлыным, иэкономикэ зыкыиэтыным, дунаим позициеу шырирэр нахъ пыгъэным апай голосованием тызыхылажыэрэр.

Сичыпфэгъу лъапфэхэр!

Шъугурэ шъуиакъылрэ кызэрэшъуафорэм тетэу хэгъэгум инеушхэр мафэ пае голосованием шъухэлэжъэнэу, Урысыер нахъ лъэш, ащ шыпсэухэрэр насыпышлэ зышлын зытэкышхэр хабзэм лухъанхэу цыхъэ афэшъушлынэу зыкышгуфэсэгъазэ!

Тыгъэгъазэм и 4-м хэдзыплэ участкэхэм шъукъакуалл ыкли шъуишлэшхъуныгъэхэм атетэу шъуахад!

Хэгъэгум инеушхэр мафэ, шъуиклэлэцлыкхэр, шъуипхъорэльфхэр насыпышлонхэм апае голосованием шъухэлаж!

НЭБГЫРИЩ КЪЫГЪЭЛЪЭГЪУАГЪ

Партиёу «Единэ Россиём» Адыгеим и Лышъхьэу Иэнатлэ зыгъэцкэлэщтымклэ кандидатурищ къыгъэлэгъуагъ. Ахэр — Адыгэ Республикэм джыдэдэм и Лышъхьэу Тхьаклушынэ Аслъан, Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, Урысые Федерацием и

Федеральнэ Зэлуклэ Федерациемклэ и Совет хэтэу Вячеслав Шверикас.

ВПП-у «Единэ Россиём» и Апшгъэрэ Совет и Тхьаматэу, Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ и Тхьаматэу Борис Грызловым тыгъуасэ ащ фэгъэхыгъэу кыфугагъ. Адыгэ

Республикэм и Лышъхьэу Иэнатлэ зыгъэцкэлэщтым ехылагъэу «Единэ Россиём» хэтхэм япредложениехэр Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым лэклагъэхъащтых.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ипресс-кыулыкъу

ЛЫШЪХЬЭМ иЮфшлэгъу зэлуклэгъухэр

Тыгъуасэ АР-м и Лышъхьэу Тхьаклушынэ Аслъан Адыгеим опернэ спектаклэ шызыгъэгъуцугъэхэу орэдыло ыкли къэшъокло ансамблэу «Ис-лъамыем» ихудожественнэ пащэу Нэхэе Аслъан, Къэралыгъо филармонием ипащэу Хъот Заур, Камернэ театрэм ипащэу Сулеймэнэ Юныс ыкли къэшъокло ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу Къулэ Мыхъамэт ригъэблэгъагъэх. Зэлуклэгъум хэлэжъагъ АР-м культурэмклэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый.

Адыгеим опернэ спектаклэ зэрэцагъэгъуцугъэр ащ итарихъ кыхэнэжышхт мэхъэнэ ин зилэ хъугъэ-шлагъэу зэрэщытыр Тхьаклушынэ Аслъан кыыхыгъэшхыгъ.

— Лъэныкыоу шъо шъуэ-щылажэрэм «икосмос» шъу-быбыгъэу плыгъэми хъушхт, — кыфугагъ ащ. — Республикэр зы чыплэ имытэу ыпэкклэ зэрэлыклатэрэм, хэхъоныгъэхэр зэришхыхэрэм мы Юфшлагъэр ишыхъат. Тапэкклэ мыщ фэдэ лъэбэкыоу шъушхыхэрэм ти-

амалымклэ такъыхэлэжъэщт.

Опернэ спектаклэм «Раскаты далекого грома» зэреджагъэхэр, тыгъэгъазэм и 15-м апэрэу Мыекъуапэ кышцагъэлэгъэщт. Ар зэхэзыгъэгъуцугъэхэм гушыфэр заштэм, пстэумэ апэу Тхьаклушынэ Аслъан премьерэм кырагъэблэгъагъ. Адыгеим имызакъоу, зэкклэ Къыблэ шъолырымклэ мыр хъугъэ-шлагъэ инэу зэрэщытыр, ащ Юф дашлэнэу зэрэхъугъэм зэрэрыгушхохэрэр, шыккэгъэнчъэу, сценэшхохэм къащагъэ-

лъагъохэрэм къащимыгъаклэу зэхэгъэгъуцугъэ хъуным фэшл зэкклэ хэлэжъагъэхэм агуи апи зэрэхалхъагъэр кыыхагъэ-щыгъ. Адыгеим икультурэ хэхъоныгъэ ышлыным лъэшэу ыналэ зэрэтетым, амалэу шы-лэмклэ лэпылэгъу зэрафэхъурэм фэшл республикэм ипащэ кы-зэрэфэразэхэр зэдырагъаштэу кыклагъэтхыгъ, «тхьауегъэл-сэу» кырафугагъ.

ХЪУТ
Нэфсэт.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу иунашъу

Рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэным ехылагъ

2011-рэ илъэсым ижъоныгъоклэ мазэ Адыгэ Республикэм чылопс тхьамыклагъоу кышхыгъуагъэм кыздыхыгъэхэм ядэгъэзыжын чанэу зэрэхэлэжъагъэхэм фэшл рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэнэу:

1) Иуаныкыо Мурат Аминэ ыкыом — федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм чыгухэм псы аклэгъэхъогъэнымклэ ыкли аклэгъэчыжыгъэнымклэ и Гъэлорышланлэ» и Шэуджэн къутамэ идиректор;

2) Шестов Анатолий Николай ыкыом — пшъэдэклэжъэу ыхырымклэ гъуэпкыгъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Монолит» зыфифорэм идиректор.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу
ТХЬАКЛУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шэклогъум и 28-рэ, 2011-рэ илъэс
N 215-рп

Унэ ягъу илъэсыкIэм пэгъокIыщтых

ПсэупIэ къэралыгъо сертификатхэм яшIуагъэкIэ республикэм щыпсэухэу жьоныгъокIэ мазэм псыкъиуным зэрар зэрихыгъагъэм азыныкIо нахьыбэр унэ ягъу илъэсыкIэм пэгъокIыщтых.

А гухэлъхэм апае Адыгеим сертификат 91-рэ къыфыхагъэкIыгъ, непэрэ мафэм ехъулIэу сертификат 82-р аратыжыгъах. Мыекъопэ, Шэуджэн, Кошхэблэ районхэм ащыпсэухэу псыкъиуным зэрар зэрихыгъэ пстэуми ащ фэдэ сертификатыр аIукагъ. «Урысые Федерацием финансхэмкIэ и Министерствэ, Урысые Федерацием граждан оборонэм иIофхэмкIэ ыкIи ошIэ-

дэмышIагъэ зыхэлъ тхьамыкIагъо-хэм къызыдахьыхэрэм ядэгъэзыжынкIэ и Министерствэ ащ фэдэ сертификатхэр зэратыщтыхэм яспискэ зыдырагъаштэкIэ, джыри сертификат 13 къаратыщт», — къыIуагъ Адыгэ Республикэм финансхэмкIэ и Министерствэ бюджет политикэу экономикэм иот-раслэхэм щызэрахьэрэм иотдел ипашэу Виктор Орловым.

Шэугу къэтэгъэкIыжы: жьо-

ныгъокIэ мазэм псыкъиуным республикэм имуниципальнэ образованию 5-мэ япсэупIэ 33-мэ зэрар арихыгъагъ. ЗиIоф нахь дэигъэхэр Джэджэ районмкIэ станицэу Дондуковскэр, Шэуджэн районмкIэ къуаджэхэу Къэбыхьаблэрэ Пшычэурэ арых. Адыгеим и Пшыгъэхэу ТхьакIушынэ Аслъан унашэу зэришIыгъэм тетэу псыкъиуным зэрар зэрихыгъэ нэгырэ 9774-мэ республикэ бюджетым имылькIоу сомэ миллион 31,6-рэ къалукIагъ, чылапхэхэр икIэрыкIэу пхьыжыгъэнхэм пае сомэ миллиони 2 къыхагъэкIыгъагъ. Чыопсым зэрар зэрихыгъэхэм апае социальнэ наймым изэзэгъыныгъэхэм атефэщтыр республикэ бюджетым къытIупщыгъагъ.

Адыгэ Республикэм и Пшыгъэхэу ипресс-къулыкъу

рэ томым къыхиубытагъ. Мыр адыгэ бзэшIэныгъэмкIэ ятIонэрэ зэхэф гушыIалъэу мэхъу. Апэрэр 1960-рэ илъэсым къыдэкIыгъагъ, ащ гушыIэ мин 17 зэкIэмкIи къыдэхъыгъагъ. Джырэ IофшIагъэм (томи 3-м) гушыIэ мин 50 къыдэхъашт.

ГушыIалъэр зэхагъэуцэ зэхьум тапэкIэ къыдэкIыгъэу щылэ IофшIагъэхэр зэкIэри къызыфагъэфедагъэх. Ахэм анэмькIэу институтым икартотекэ, художественнэ, фольклор, публицистическэ ыкIи специальнэ литературэхэм къахыгъэ гушыIэхэри агъэфедагъэх.

«ГушыIалъэм мурадэу зыфи-гъэуцужыгъэр, — къыщелэ пэублэм, — джырэ адыгэ литературабзэм нахь игъэкIотыгъэу шагъэфедеэрэ гушыIэхэм япчъагъэ икIэгъэлъэгъон ыкIи ахэр джырэ адыгэ литературабзэм зэрэщыбгъэфедещтыхэм, къызэрэпIощтыхэм, зэрэпIощтыхэм яшапхэхэр къэгъэлъэгъогъэнхэр ары».

IофшIагъэм изэхэгъэуцон дэлъжагъэх шIэныгъэлъэжхэу Гыш Нухъэ, ЗекIогъу Уцужыкъо, Мэрэтыкъо Къасимэ, Тэу Нурыет, Тутарыш Марыет, Тхьаркъохъо Юныс. ГушыIалъэм мэхъанэ къезытырэмэ ащыщ къэралыгъуабзэхэу адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ республикэм зэрэшагъэфедедэхэрэм къыхэкIэу, адыгэ гушыIэ шъуа-шэу къызыхафыр пэпчъ урысыбзэкIэ зэрэзрадзэкIырэр е къызэратхыхэрэр ыкIи кIэзыушы-хъатыжырэ гушыIэхыгъэхэр къызэрэтыжыхэрэр.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Ясэнэхъат хэшIыкIышхо зэрэфырылэм, республикэм имэз баиныгъэхэм якъэухъумэнкIэ илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырылэу Iоф зэрэшIэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

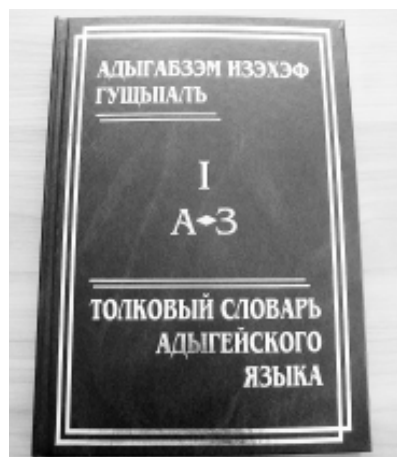
— **Ливчук Нинэ Иван ыпхъум**, Адыгэ Республикэм мээхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ мээхэм якъэгъэгъунэнкIэ иотдел ипашэ;

— **Ярахмедов Абдуллах Ярахмед ыкъом**, Адыгэ Республикэм мээхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ мээхэм якъэгъэгъунэнкIэ иотдел иэксперт-специалист шъхьалэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырылэу Iоф зэришIэрэм, Адыгэ Республикэм и Парламент иIофшIэн изэхэщэн чанэу зэрэхэлажхэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Конева Татьяна Аслъан ыпхъум**, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат иIофхэм ягъээсекIонкIэ ГъэIорышIапIэм иотдел иведушэ консультант.

Зэхэф гушыIалъэ къыдэкIыгъ

«Адыгабзэм изэхэф гушыIалъэ» мы мафэхэм къыдэкIыгъ. Гуманитар шIэныгъэхэм апыл Адыгэ республикэ институтым бзэшIэныгъэмкIэ иотдел иIофышIэхэр илъэсыбэм къыкIоцI зыдэлэжыгъэхэ IофшIагъэм иапэрэ том къыхауыгъ.

ГушыIалъэм иредактор шъхьалэу, институтым идиректорэу Бырсыр Батырбий къызэриIуагъэмкIэ, томищ хъунэу щыт IофшIагъэм иятIонэрэ ыкIи иящэнэрэ томхэри хъазырых. Амал зэриIэкIэ къыхъашт илъэсым ахэр къыдэкIыщтых. Апэрэ томым сомэ мин 700 фэдиз тефагъ, къыкIэлъы-кIощтхэм якъыдэгъэкIын ащ нахь макI пэлухъаштыр.

Институтым бзэшIэныгъэмкIэ иIофышIэхэу илъэсыбэрэ мыщ дэлэжыгъэхэм ащыщхэм ядунай ахъожыгъ, яIофшIагъэ альэгъужыныу хъугъэп. Ащ фэдэу гушыIалъэр зэрэгъэлсыгъэщтыр, екIо-лакIэу ащ иIэщтыр, зэрэзэхэбгъэуцощт шIыкIэр зытхыгъэу, фило-логие шIэныгъэхэмкIэ докторэу ЗекIогъу Уцужыкъо дунаим ехыжыгъ. БзэшIэныгъэмкIэ от-делым ипашэщтыгъэу Мэрэтыкъо

Къасими IофшIагъэр ылъэгъужыныу инасып къыхыгъэп.

Лъэхъаныр зэрэзэхэбгъэрэм фэдэу гушыIалъэ зэхэгъэуцэ-кIэри зэхэбгъэ, хэхъоныгъэхэр ешIых. Ащ къыхэкIэу институтым ишIэныгъэлъэжхэм я Совет иуна-шгъокIэ инструкуцием зэхэбгъэны-гъэхэр фашIыгъэх ыкIи ащ тетэу дэлэжыгъэх.

ГушыIалъэм иапэрэ том ипчъа-гъэкIэ минитIу хъоу къыдэкIыгъ, ау ар ащэгорэп. Адрэ томхэр къы-дэкIыхэмэ, зэгъусэхэу ащэщтых.

IофшIагъэм гушыIэ мин 20 фэдиз къыдэхъагъ. Буквэхэу «А»-м къыщегъэжыгъэу «З»-м нэс апэ-

Уз Iаеи пэшIуекIох

Дунаим псынIкIэу зыщызыушъомбгъурэ пандемиеу ВИЧ/СПИД-м пэуцужыгъэным и Дунэе мафэ тыгъэгъазэм и 1-м хагъэунэфыкIы. Мыщ фэгъэхыгъагъ мы мафэхэм зэхэщэгъэ пресс-конференциер. Зэпахырэ узым ыкIи СПИД-м апэуцужыгъэнымкIэ Адыгэ рес-публикэ Гупчэм иврач шъхьалэу Людмила Мартяно-вам ар зэрицагъ.

Зэрэдунаеу пштэмэ, ВИЧ-ин-фекциер зиIэу агъэунэфыгъэхэм япчъагъэ миллион 47-м ехъу, узым илIыкIыгъэхэр миллион 26-м нэсыгъ. Дунаим щыпсэурэ нэгырэ 970 000-м инфекциер къахагъэщыгъ, мафэ къэс нэгы-ри 160-мэ мы уз Iаер зэралэр агъэ-

унэфы. ВИЧ-инфекциер къызы-хагъэщыгъэ ныхэу республикэм щыпсэухэрэм мыгъэ сабый 52-рэ къафэхъугъ. Ахэм ащыщэу нэгыришIмэ а инфекциер ягъу агъэ-унэфыгъ.

Лъэпкъ проектэу «Псауныгъ» зыфиIорэм ишIуагъэкIэ, мы ин-

фекциер яIэмэ зэрагъэшIэнэу ты-зыхэт илъэсым имэзипшI къы-кIоцI нэгырэ 45105-рэ ауплъэ-кIугъ.

ВИЧ-инфекциер зиIэхэр уче-тым хагъэуцохэу зырагъэжыгъэм къышыублагъэу (1997-рэ илъэ-сыр) Адыгэ Республикэм сыма-джэу нэгырэ 420-рэ шагъэунэ-фыгъ. Ахэм ащыщэу блэкIыгъэ илъэсым нэгырэ 12-мэ, мы илъэ-сым нэгырэ 18-мэ ядунай ахъо-жыгъ. Инфекциер зиIэхэм къа-гъэшIэн альэкIыщтыр бэкIэ зэ-лтытыгъэ антиретровируснэ те-рапиер мы лъэхъаным нэгырэ 53-м арагъэхы.

Людмила Мартяновам къызэрэ-хигъэщыгъэу, узыр къызэтэгъэ-уцорэ Iэзэгъу уцхэр ращэфынэу Адыгеим сомэ миллион 14 къыфа-тIупшыгъ. Уцхэм яшIуагъэу къа-кIорэр къызыгъэлъэгъошт оборудо-ваниеу сомэ миллиони 4 зыуасэр къалэкIэхъанэу ежэх. Ащ ишIуа-гъэкIэ профилактическэ Iофхъа-бзэу зэхашхэрэм нахь заушъом-бгъушт, медицинэм иIофышIэхэм амалэу алэкIэлъхэм ахэхъошт.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

Журналистхэм Москва къащыфэгъушIуагъэх

Гъээтетэу «Советскэ Адыгеим» иIофышIэ нэгыритIу журналистхэм я VIII-рэ Всероссийскэ зэнэкъокIоу «PRO — гъэсэныгъ-2011» зыфиIорэм хэлэжыгъ ыкIи финалым хэхъагъэх.

Илъэс заулэ хъугъэу зэнэ-къокIур зэхэщэ УФ-м гъэсэ-ныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ. Урысыем къы-щыдэкIырэ гъээтетэу ыкIи жур-нал 74-рэ, ахэм Iоф ащызы-шIэрэ журналист 200 зэнэ-къокIум хэлэжыгъ. ЗэкIэмкIи Урысыем ичIыпIэ 54-мэ ялы-кIохэм IофшIэгъэ 330-рэ ащ къырахылылагъ.

ЗэнэкъокIум лъэныкIо зэ-фэшъафхэр къыдилытэ-щтыгъэх. Ахэм ащыщэ «Мо-дернизацием фэгъэхыгъэ анахь тхыгъэ дэгъу» зыфиIо-рэмкIэ «Советскэ Адыгеим» иIофышIэ Татьяна Филоно-вам итхыгъэ анахь дэгъухэм ахалытагъ. Ар Адыгеим сэ-къатныгъэ зиIэ кIэлэцIыкIухэр яунэхэм арысхэу компьютер-нэ техникэр агъэфедезэ зэрэ-щырагъаджэхэрэм фэгъэ-хыгъ. IофшIэгъэ 96-мэ анахь дэгъоу къахыгъы 4-мэ Тане итхыгъэ ахэфагъ.

Мы гъээтетым ижурналист-кэу Елена Марковам итхыгъэу «Хъулыфыгъэхэм къашъор

къыхахы» зыфиIорэр искусс-твэхэм я Адыгэ республикэ кол-ледж къэзыухыгъэ хореограф ныбжьыкIэм фэгъэхыгъ. Ар гурыт профессиональнэ гъэсэ-ныгъэ къэзытырэ еджапIэхэм къачIэкIыгъэхэм яхьылIэгъэ лъэныкъом (номинацием) къыхиубытгэхэрэмкIэ анахь дэгъухэм ащыщ хъугъэ.

Мы мафэхэм пшъэшъитIур Москва щыIагъ. Финалистхэм къафэгъушIуагъ Урысые Феде-рацием гъэсэныгъэмрэ шIэ-ныгъэмрэкIэ иминистрэу Ан-дрей Фурсенкэр. Гъэсэныгъэм-кIэ непэ анахь темэ шъхьалэмэ ащыщэу модернизацием ехы-лагъэу зытхыхэрэм зэрафэра-зэр ащ къыIуагъ. Материалхэу зэнэкъокIум къырахылылагъэ-хэм критикэ зэрахэлъыр игъоу министрэм ылытагъ.

— Гъэсэныгъэм исистемэ критикэ ашIы зыхъукIэ ары ныIэп ащ хэхъоныгъэ зишIы-щтыр ыкIи ыпэкIэ зылыкIо-тэщтыр, — къыIуагъ А. Фу-рсенкэм.

(Тикорр.).

Тиунагъо иныбджэгъушIоу щытыгъэ АфэмыкIот Къасимэ Иляс ыкъом идунай зэрихъожыгъэр лъэшэу тыгу къеуагъ. ЩымыIэжыым иIахьылхэм тафэтхъаусыхэ, кIыныр адэтэгъош. Тхьэм джэнэт къыует, ныбджэгъу шъыпкъэу тилэгъэ Къасим.

Хъуажэ Мэджидэ иунагъу.

Гъэсэнэгъэм исистемэ модернизацие шыгъэным иапэрэ лъэбэкъухэм ащыщ кълэегъаджэм илэжьапкълэ къэлэтыгъэныр. А лъэныкъомкълэ республикэм иеджаплэхэм ялоф изытет джырэблагъэ АР-м гъэсэнэгъэмрэ шлэныгъэмрэкълэ и Министерствэ зэхищэгъэ зэлукълэ шытегушылагъэх. Ащ модернизацием къыдилгытэрэ нэмыкълэ лофыгъохэри къышалэтыгъэх, ау анахъу мэхъанэ зэрэтыгъэр кълэегъаджэм илэжьапкълэ хэгъэхъогъэнымкълэ лофтхъабзэу зэшлуахыгъэхэр арых.

«Нахъ дэгъоу лоф зышлэрэм нахъыбэ къегъахъэ»

Мы лофыгъор республикэм икыу фэдизуу шызэхъагъагъэп озыгъэлорэ къэбархэр къеклоклыгъэх. Зы районым лэжьапкълэ дэгъоу къышыхъуагъ, адрэм къышыхъуагъэр макълэ, ящэнэрэм зыпары къащыгурыуагъэп. Къыхэгъэхуакълэ лъапсэу илэр цыфхэм икыу фэдизуу алъылэ-сыгъэп. Бюджетникхэм ялэжьапкълэ къызалэтыкълэ, орэпроцен-тищ, орэпроцентх, зэкълэми а шапхэр яокладхэм къахъахъо. Джыри ащ фэдэ хъунэу ары кълэ-

илъэсхэм федеральнэ бюджетым къыкълэныш, гъэсэнэгъэм имо-дернизацие пэлухъанэу ахъщэу къафатлупшыгъым фэгъэхыгъ. Ащ елытыгъэу АР-м иминист-рэхэм я Кабинет бэдзэогъум и 7-м унашгъо ышлыгъ АР-м гъэс-ныгъэмкълэ исистемэ модернизацие шыгъэнымкълэ лофтхъабзэу шызэрэхъаштхэм афэгъэхыгъэу. Ащ тетэу федеральнэ бюджетым къыкълэ 2011-рэ илъэсым сомэ миллиони 101-рэ мин 534-рэ республикэм къылукагъ. Рес-

джэхэр, гъэсэнэгъэм илофышлэхэм япрофсоюз пащэхэр, обще-ственнэ организациехэм ялыклогъэр ахэлэжьагъэх. Мы лофтхъабзэр зэрэреклогълэрэм фэгъэхы-гъэ къэбархэм цыфхэр нахъ ащыгъозэнхэм пае гъэсэнэгъэмрэ шлэныгъэмрэкълэ Министерствэм иофициальнэ сайт материалхэр къыхагъэх. Ащ итых кълэ-егъаджэхэм ялэжьапкълэ къыхэгъэхъогъэным пае къатлупшыгъэ ахъщэр зыфэдизыри, 2011-рэ илъэсым ищылэ мазэ кълэегъаджэхэм къагъахъаштыгъэри, Ионьгъо мазэм къалэжьы хъугъэри еджаплэ пэпчэ зэтефыгъэу ибгъотэшт.

Ащ къыкълэтыклогъу министрэм къылотэгъ модернизацием къы-дилгытэрэ лофтхъабзэхэр республикэм гъэцэклагъэ зэрэщыхъухэр. Министрэм къызэрэхигъэ-щыгъэмкълэ, мы илъэсым иящэнэрэ квартал республикэмкълэ кълэ-егъаджэхэм ягурыт лэжьапкълэ сомэ 12773-рэ хъугъэ. Ар экономикэм къышагъахъэрэм ипро-цент 98-м фэдиз. Экономикэм игурыт лэжьапкълэ зэрэхъурэр сомэ 13043-рэ. Кълэегъаджэхэм ялэжьапкълэ, мы илъэсым ищылэ мазэ елытыгъэмэ, процент 38-кълэ нахъыбэ хъугъэ, нэмыкълэу къэплон хъумэ, гурытымкълэ сомэ 3517-рэ къыхагъагъ.

2011 — 2012-рэ илъэс еджэгъум республикэм иеджаплэхэм ачлэхъагъэхэм зэкълэмэ федеральнэ къэралыгъо шэпхъакълэхэм атетэу еджэныр рагъэжьагъ. Шэпхъакълэхэм атетэу егъэджэныр зэхэзышхэнт кълэегъаджэхэм япроцент 16-мэ мы илъэсым иящэнэрэ квартал ясэнхъат хэгъэхъогъэным икурэхэр къаухыгъэх. Ар пшгъэрылгъэу республикэм илагъэм фэдиз мэхъу.

Непэ анахъу аналэ зыгырагъэ-тырэ лъэныкъохэм ащыщ кълэ-егъэджэ ныбжьыкълэхэр еджаплэм нахъыбэу къешлэгъэнхэр. Ащ пае кълэегъаджэу зыныбжь илъэс 27-рэ мыхъугъэхэм ялэжьапкълэ (ставкам) ызыныкъо афыхагъа-хъоу рагъэжьагъ. Ащ фэдэу, министрствэм ипшгъэрылгъэу шхъа-лэхэм ащыщ еджаплэм къэклон зымылгъэлырэ кълэцыкълухэр

рэ лахътедзэхэр арых къызыха-гъэхуагъэхэр. Гушылэм пае, кълэ-егъаджэм исэнэхъаткълэ катего-риуу ыкълэ стажэу илэхэм ялгы-тыгъэу къыфыхъуагъ. Специ-алист ныбжьыкълэхэр еджаплэм нахъ къешлэгъэнхэм пае яок-лад ызыныкъо фэдизыр ялэжьа-пкълэ афыхагъахъоу рагъэжьагъ. Кълэегъаджэм илофшлэн дэгъоу зэригъэцакълэрэм ыкълэ гъэхъагъэу ышлэхэрэм уасэ зэрафашлэрэм даклогъ, «Кълэеджаклогъэм еджэ-ным гъэхъагъэу шашлэхэрэр» зыфилорэ еклоллакълэри хагъэ-хъагъ. Ахэр зэкълэ региональнэ ыкълэ муниципальнэ правовой актхэм къащыдэлгытагъэхэу щыт. Ащ фэдэ хэгъэхъуакълэр Урысые Федерацием кълэегъа-джэхэм ялэжьапкълэ къалэты зы-хъукълэ еклоллакълэу фашлэрэм де-штэ нахъ, пшлуеклогъэп.

Лапчук къызэрэхигъэщыгъэм-кълэ, кълэегъаджэхэм ялэжьапкълэ икыхэгъэхъон зэфэшхъафэу еклолэкълэи фэшлэи плэжкълэ-щыгъэ. Апэрэр — лахътедзэхэм ахэгъэхъогъэныр, ятлонэрэр — окладыр нахъ ин шлыгъэныр, ящэнэрэр — апэрэми ятлонэрэми къахэгъэхъогъэныр. Ау респуб-

— Модернизацием иапэрэ лъэбэкъухэм ащыщ кълэегъа-джэм илэжьапкълэ къэлэтыгъэ-ныр, — къылуагъ ащ. — Лэжьа-пкълэми икыхэгъэхъон пэлухъашт ахъщэр къызатлупшыщым, еджа-плэм зэхищэгъэ комиссиер зэхэ-тысхыи, кълэегъаджэ пэпчэ те-фэрэр къыгъэлэгъуагъ. Анахъу тыналэ атетэгъ кълэегъаджэм категориуу илэм, истаж, илоф-шлэнкълэ гъэхъагъэу ышлэхэрэм, кълэеджаклогъэм япсауныгъэ икыуэхъумэнкълэ амалхэр егъфе-дэхэмэ, инновационнэ програм-мэхэм атетэу лоф ешлэмэ ыкълэ нэмыкълэхэм.

Лэжьапкълэми къыхагъагъэм ишлуагъэкълэ Ионьгъом гурытым-кълэ ар сомэ 11561-м нэсыгъ. Мы илъэсым ищылэ мазэ ар сомэ 8340-рэ хъуштыгъ. Сыхатхэм япчъагъэ къыхагъагъэп, ау лэ-жьапкълэр нахъыбэ хъугъэ.

Ныбжьыкълэхэм тыналэ атет. Сыхатхэр дгошыхэ зыхъукълэ, ахэм нахъыбэ зэрэтыгъыгъым ты-пыл. Гурытымкълэ сыхат 26-м нахъ мымакълэу ятэты, нахъыбэу ялэн зыфитхэр сыхат 30. Ныб-жьыкълэхэм непэ гурытымкълэ со-мэ 11359-рэ къагъахъэ. Тапэкълэ

Федеральнэ бюджетым къыкълэ 2011-рэ илъэсым сомэ миллиони 101-рэ мин 534-рэ республикэм къылукагъ. Республикэ бюджетым а лофтхъабзэм пае сомэ миллиони 5-рэ мин 344-рэ къы-дилгытагъ, муниципальнэ бюджетхэм а лофтхъабзэм пэлухъанэу сомэ миллион 26-рэ мин 568-рэ къатлупшыгъ. Модернизацием пае зэкълэ бюджетхэм къатлупшыгъэ ахъщэр сомэ миллио-ни 133-рэ мин 446-рэ мэхъу.

лэегъаджэхэм къызэрэшлэшлэгъэр. Процент 30-м ехъурэр дэгъуба къафыхагъахъомэ окладым! Ащ тетэу хъумэ, ставкэм епхыгъэ нэмыкълэ хэгъэхъонхэми зыкъалэтыгъэу кълэегъаджэхэм алъытагъ, ары зэжагъэхэри, ау ащ тетэу лофыр хъугъэп. Процент 30-м ехъу къызыфагъагъэхъуа-гъэхэри, мэкълэ дэдэу зилэжьапкълэ къыхагъагъэхэри ахэм ахэтых. Ащ къыхагъэу кълэегъаджэхэр агъэщлэгъэхэу алъытагъ. А ло-фыгъор пхъэшхъагъэу парламент зэхэсыгъоми къышалэтыгъ, ар къызыхэкълэгъэмкълэ депутатхэр къеупчылгъэх гъэсэнэгъэмрэ шлэныгъэмрэкълэ министрэм игуа-дзэ. Тэхъутэмыкълэе районым изы анахъ еджаплэ иным лэжьа-пкълэр аламыхынэу шырахъухыи, нэмыкълэ еджаплэхэм якълэегъа-джэхэм закыфагъэзагъ, «горячэ линиемкълэ» Урысыем ипащэхэ-ми афытеуагъэх. Ащ ыуж нылэп лофыр зэхэфыгъэ зыхъугъэр.

Къызэрэчлэыгъэмкълэ, мини-стерствэм гъэсэнэгъэм ичылпгъэ-лорышлэлэхэм пшгъэрылгъэ афишлыгъагъ лэжьапкълэм хэгъэ-хъуакълэу илэщтыр зыфэдэщтыр кълэегъаджэхэм агурагъэлонэу. Ащ еджаплэ пэпчэ шытегушы-лэнхэ фыагъэ, нэбгырэ пэпчэ зэр-рэфыхагъэхъоштыр еджаплэхэм япашхэм ялофышлэхэм албагъэ-лэсынэу шытыгъ. Ау лэжьапкълэм икыхэгъэхуакълэ цыфыбэ ымы-гъэрэзагъэмэ, чылпгъэ пстэуми ащ тетэу ащыхъугъэп. «Процент 30-м ехъу къыхагъэхъонэу Урысы-ем ипащэхэм къалуагъ, мыдрэ-хэм къытфыхагъэхъуагъэп», алуагъ кълэегъэджабэм.

Гъэсэнэгъэм имуниципальнэ органхэм япашхэр, еджаплэхэм ядиректорхэр, министрствэм илофышлэхэр, парламентым иде-путатхэр зыхэлэжьагъэхэ зэлукълэ пэублэ гушылэ къышлшыгъ ыкълэ лофыр зытетым шигъэгъозагъэх министрэу Беданыкълэ Рэмзан. Ащ къызэрлуагъэмкълэ, УФ-м и Правительствоу унашгъоу мы илъэсым ижыоныгъокълэ мазэ и 31-м ыштагъэр 2011 — 2013-рэ

публикэ бюджетым а лофтхъа-бзэм пае сомэ миллиони 5-рэ мин 344-рэ къыдилгытагъ, муни-ципальнэ бюджетхэм а лофтхъа-бзэм пэлухъанэу сомэ милли-он 26-рэ мин 568-рэ къатлуп-шыгъ. Модернизацием пае зэкълэ бюджетхэм къатлупшыгъэ ахъ-щэр сомэ миллиони 133-рэ мин 446-рэ мэхъу. Пшгъэрылгъэу Урысыем ипащэхэм къагъэ-уцухэрэм ащыщ кълэегъаджэм илэжьапкълэ гурытымкълэ экономи-кэм къышагъахъэрэм кълэгъэхэ-гъэныр. А пшгъэрылгъым игъэ-цэкълэн пэлухъанэу республикэ бюджетым сомэ миллион 65-рэ къытлупшыгъ.

АР-м игъэцэкълэкоу къэралыгъо органхэм, чылпгъэ зыгъэлорышлэ-жыыплэхэм ыкълэ гурыт еджаплэ-хэм мы лъэныкъомкълэ ялофшлэн лыплэнэу Координационнэ со-вет зэхашагъ. Чылпгъэ зыгъэлоры-шлэжыыплэхэм гъэсэнэгъэм исис-темэ модернизацие шыгъэным фэлорышлэрэ лофтхъабзэхэр ра-хъухагъэх, гъэсэнэгъэмрэ шлэ-ныгъэмрэкълэ Министерствэмрэ район ыкълэ къэлэ администра-циехэмрэ зэзэгъыныгъэхэр здалэ-шлыгъэх. Модернизацием пэлухъанэу федеральнэ бюджетым къыкълэыгъэ ахъщэм шыщэу сомэ миллион 97-рэ мин 14-рэ чылпгъэ бюджетхэм афатлупшыгъ. Ахъ-щэр чылпгъэ бюджетхэм мы илъэ-сым ишышхъэлэу мазэ алэкълэ-хъагъ. Лофтхъабзэхэр агъэцэкълэн-хэм пае ежэ чылпгъэ бюджетхэм яахъщэ къыхагъахъагъ. Ар фе-деральнэ ыкълэ республикэ бюд-жетхэм афатлупшыгъэм ипро-центи 10-м къышегъэжьагъэу 30-м нэсэу щытын фае.

Шышхъэлэу мазэм гъэсэнэгъэм илофышлэхэм язэлукълэхэу районхэм, къалэхэм ашыкълэуагъэхэм гъэсэнэгъэм исистемэ мо-дернизацие шыгъэнымкълэ лофэу ашлагъэм апэрэ зэфэхъысыжхэр ащафашлыгъэх. Зэкълэ районхэм ыкълэ къалэхэм лэжьапкълэм икы-хэгъэхъон зэрэщыгъэхэр яхы-лагъэу пресс-конференциехэр ащыкълэуагъэх. Ахэм кълэегъа-

Модернизацием пэлухъанэу федеральнэ бюд-жетым къыкълэыгъэ ахъщэм шыщэу сомэ миллион 97-рэ мин 14-рэ чылпгъэ бюджетхэм афатлупшыгъ. Ахъщэр чылпгъэ бюджетхэм мы илъэсым ишы-шхъэлэу мазэ алэкълэхъагъ. Лофтхъабзэхэр агъэцэ-кълэнхэм пае ежэ чылпгъэ бюджетхэм яахъщэ къы-хъахъагъ. Ар федеральнэ ыкълэ республикэ бюджетхэм афатлупшыгъэм ипроценти 10-м къышегъэжьагъэу 30-м нэсэу щытын фае.

яунэ исхэу компьютернэ техни-кэр агъэфедэзэ егъэджэгъэнхэр. Министрэм ыуж къэгущыла-гъэх кълэегъаджэхэр, еджаплэ-хэм япашхэр ыкълэ нэмыкълэхэр. Министерствэм иэкономистэу Анна Лапчук къызэгущылэм, лэжьапкълэр къызэралэтыгъэ шы-кълэр къылотэгъ. Ащ къызэрэхи-гъэщыгъэмкълэ, окладым нэмы-кълэу лофшлэным укълэзыгъэгушлэ-

илъэс 20-рэ лоф ышлагъэмэ, ста-жыр 20-м ехъугъэмэ, къыхагъэ-щтыр зэкълэ зэхэфыгъэу итхагъ. Илъэс 27-м нэмысыгъэ кълэ-егъэджэ ныбжьыкълэм фэгъэклогъ-тэныгъэу илэхэри ащ къышхыгъэ-лэгъуагъэх.

Министерствэм илофышлэ ыуж къэгущылагъэхэм ащыщ Мые-кълэпэ гурыт еджаплэу N 7-м идиректорэу Шрам Верэ.

ар 7747-рэ хъуштыгъ. Зэфэдэу зыми къыфыхъуагъэп, нэбгы-рэ пэпчэ шхъафэу тыкъеклогъ-лагъ. Иофшлэн зэригъэцакълэ-рэм елытыгъэу илэжьапкълэ къы-хэгъагъ.

Ирина Цыганковам Тульскэ гурыт еджаплэу N 1-м ипэублэ классхэм ашырегъаджэх, кълэ-егъэджэ ныбжьыкълэ. Еджаплэм къэклогъэ ныбжьыкълэхэм на-хъыжхэр зэрэпхыгъэхэр, кълэ-егъэджэ ныбжьыкълэхэм япчъагъэ нахъыбэ зэрэхъугъэр, ялэжьапкълэ лъэшэу къызэрэхъуагъэр ащ къылотэгъ. Илэжьапкълэ сомэ ми-ни 7 хъуштыгъэмэ, непэ ар мин 15-м зэрэныгъэу игуапэу къы-хыгъэщыгъ.

Ащ фэдэу къэгущылагъэх Адыгэ республикэ гимназием къыкълэыгъэу Зинаида Бузумурга, Джэджэ гурыт еджаплэу N 1-м идиректорэу Татьяна Черковар, Пэнэжыкълэе гурыт еджаплэм ипащэ игуадзэу Блэгъошэ Рим-мэ, Красногвардейскэ гимназиу N 1-м идиректорэу Былымыхэ Ирина ыкълэ нэмыкълэхэр. А зэкълэ-ми къалуагъэр зыфэклогъыерэр зы — кълэегъаджэхэм ялэжьа-пкълэ къыхагъагъ, ау зэкълэми зэ-фэдэу арэп. Шхъаджэ илофшла-кълэ елытыгъэу — категориер, стажыр, илэлэсэнэгъэр, гъэхъа-гъэхэр къыдалыгъэхэзэ къафы-хагъэхуагъ.

СИХЪУ Гошнагъу.

Аминэт

ипсэукІэ дах

АЛЫБЭРД (Адаго) Аминэт бэшлагъэ сз зысшлэр, сыда плэмэ сичылэгъу, езгъэджагъэмэ ащыщ, ау ипсэукІэ сышыгъозагъэп. БэмышІу Улапэ щылэгъэ мэфэкІым тызэхигъэплъагъ. Зэрэчылэу ащыгъум зэ-нэкъокъум тыхэтгы: «Хэт иурам анахъ тэрэза, хэт ишагу, иунэ анахъ даха? Хэта анахъ пщэ-рыхъэкІо дэгъур?» — тээрэгъэ-Іуагъэ.

Сэ сшхъэкІэ ахэр зэзгъэзафэхэ зэхъум сигъунэгъу дэдэмэ къатекІон щымыІуу къысшлэштыгъэ, ау зэсІуагъэмэ къызда-штэгъахэп: «Модэ Аминэт ишагу плэгъугъот!» — къысІуагъэ.

МэфэкІым Аминэт сышылэ-Іагъ, игуапэу сызэрэригъэбла-гъэрэр къысІуагъэ.

Аминэт идахэу, ихъупхъагъэу къаІуагъэм иунэ сишагъ. Ар бы-сымгошэ хьалэлэу къыспэгъо-кІыгъ. ШхынщэлІэ тучанэу иІа-гъэм ычІыплэкІэ чылэм дэхэм нахъ ящыкІагъэу ыІыты «**Все для дома**» ыІоу ащ къышчыз-Іуихыгъ. Бзылфыгъэм иунэ цІыфкІуапІ, ныбджэгъубэ иІ, ахэм якъэкІогъум сэри сахъ-хъагъ. Ахэр Адзынэ Ася, Долэ Дорихъан, Бзго Сар, ХьацІыкІу Лид. ЕджапІэм зы классым зэ-дисыгъэх, унагъо зехъэхэми зы хьаблэ зэдытесынхэу хъугъэ, непэ къызнэсыгъэми къызэрэ-гъэгъунэхэу зэхэтых.

Алыбэрд зэшхъэгъусэхэу Ас-лъанрэ Аминэтрэ унэгъошІэным-кІэ дэгъоу зэдырагъаштэ. Амин-эт уни, шагуи агъэпсын-гъэдэ-хэн зэкІэ ыпшгъэ иІ, къеугу-пшысы, АсІан шгузыр зыфаер зэкІэ егъэпсы. ЗэгурыІоньгъэ-шхо зэрыл, адыгагъэр зышы-мыкІодыгъэ унагъу. Зэшхъэ-гъусэхэр ІофшІакох, зеделэ-жых, зэгурэлэх.

Ары, Алыбэрд АсІан иунагъо ипсэукІэ зэгъэзфагъэкІэ ыкІи имыІыкы хьалэлэу чылэ мэфэ-кІым хильхъагъэмкІэ «гъауегъэ-псэушхо» къылэжъын ыІэкІыгъ.

Анахъэу къоджэ коим ипащэу Ку-фэнэ Нурыети, мэфэкІ комисси-ем хэтгыгъэхэми, цІыфэу чылэм щыпсэухэрэми хъупхъагъэу афа-лэгъугъэр сабийхэм апае кІэ-лэцІыкІу джэгупІэ гупчэу ашІы-гъэр ары. Мыщ зэкІэри дэт: хэ-рени, дэкІояпІи, къечъэхыпІи, пшэхэу джэгупІи. СфэмыщыІэу сеупчІыгъ:

— **Аминэт, сыдым къы-хэшхуыгъа шъуичэу дэжъ джэгупІэр щышъу-шыныр?**

— Ар тисабый, ти Заур цІы-кІоу щымыІэжъым инэпэеллэ. Сабыйхэр къэкІох, ны-тыхэм

къащэх, якІасэу щэджэгукъ. Тэри-тяплышгъ, тэгъушІо, «мэлэІи-цІыкІухэр къыфэбыбыгъэх» тэІо. ЦІыфхэр къытфэразэх, тикъарыоу хэтлхъагъэм тыщагъэгъушІу-кІыжы. Тисабый тчыгъупшэу зы мафи къытэкІурэп, ау ар Тхъэ Іоф, сыд узыфитыр.

Алыбэрд Аминэт диньыри елэ-жы, нэмаз ешІы. Шыкур иІ, иунэгъо зэкІукІэ, ыпхъуитІукІэ, ахэм ясабийхэмкІэ, дунэе нэфым къызэрэтехъуагъэмкІэ. Ахэм апае уцугъуи тІысыгъуи иІэп, зэригъэгъушІоштхэу, зэригъэ-дэхэштхэр ренэу къеугупшысы. Уни, шагуи, урами емызщы-жъэу ахэм апаеба зыфигъэ-

кІэракІэхэрэр. Аминэт ІэпкІэ-лъапкІ ыкІи Іэпэлэс. Дахэр зэкІэ-икІас. Пхъи, мыжъуи, ятІи, хьа-шъуи, шэкІ такъыри, хъэдэни, шгоф ыкІи унэ къэгъагъи гъэ-шІэгъонэу ыгъэфедэхъэзэ егъэкІэ-ракІэх, ахишІыкІырэр бэдэд.

Мары шагуи ІэкІэ шІыгъэ нысхъэпитІу джадэ дэс: зыр — «**Насыпхъан**», ар адыгэ нан, ша-гуи дэкІи, къыдахыи апэгъокІы, егъэкІуатг; адрэр — цыган джэн-чидз пшъашъэу **Аза** — ипшгъэ-шгъэгъухэм апай, афэплъэшт, янасып къариІошт. (Сэмэркъэур къебэкІэу къысфІотатг).

— Мы сшІырэ пкъыгъохэм дунаир къагъэкІэракІэ, къагъэ-дунай, — еІо Аминэт. — ЗэкІэри къэкІунэу слэгъурэ пкъыгъохэм ахэсшІыкІы...

Аминэт унэм икІэу урамым зы-техъэрэм, ежъ зыфэе гъэшІэгъо-ныр — чыгыжъ икІыкІыгъэр, мыжъошхо лыд-пкІыдыр ыпэ-къефэх, къарегъэхых еІанэ ахэр-ядэжъ, чІыплэ щарегъэгъоты.

— ЗэкІэри сугуапэу сІитІу-кІэ сэшІых, — къысфелуатэ Аминэт, — унэгъо хъызмэт Іоф-хэри дэсэгъэцакІэх. Пщэрыхъан Іофми сыфэчф. АшкІэ сипшъа-шгъэхэми сафэсакъыгъ, язгъэ-шІагъ шхын шІыкІи, ІокІэ-шІы-кІэхэр, ІэнэкІэу зекІохэрэп.

Аминэт бзэни, дэни, хъэни ыІэ-якІу, зэщыгъо ифэрэп.

— ЦІыфыр фаэм ымышІэ-шъун щымыІэу сз сепІы, — лъегъэкІуатэ игушыІэ Аминэт, — ахэм сэри сащыщ. Мэхъанэшхо есэты бзылфыгъэу укъэхуном, сабий къыппыфэным. Ащ ихъа-тыркІэ уипшгъэдэкІыжъ нахъ ин-мэхъу, уигукІэгъуи, уишІулъэ-

гъуи, уиІэдэбныгъи лъэгапІэр аІыгъын фай. Уиунагъо дахэу-пІыгъыныр, уихъуІыфыгъэ уасэ-фэпшІыныр, уищыуан-лэгъупэ дахэу зепхъэу, уишагу къыда-хъэхэрэм дахэу уапэгъокІыныр, уирызыкъэу Алахъталэм къыуи-тыгъэр апэгъохыныр бзылф-ыгъэм иІахъэу сэлъытэ. А зэ-кІэмкІи сызыгъэсагъэри, щысэ-сфэхъугъэри сян ары. Сянэ-дэкІо-бзакІоу шытыгъ, цокъэ-цІыкІухэри ышІыштыгъэх, ти-хъаблэ къытенэщтыгъэп ыІэ-зы-нэмысыгъэ.

Аминэт зипхъу Адагохэр Іэпэ-Іэсагъэхэу къалотэжъы.

Аминэт ищыІэныгъэ гъогу-фызэплэгъэкІыжъми разэ: 1957-рэ-ильэсым мэкъуогъум и 5-м къэ-хъугъ. 1974-рэ-ильэсым Улэпэ-гурыт еджапІэр къыухи, къалэу-Черкесск дэт музучилищым чІахыи щеджагъ. 1977-рэ-ильэ-сым Улапэ къыгъэзэжыгъ, куль-турэм и Унэ ипашэу Іоф ышІагъ. Адыгэм икултурэ зепхъаныр-псынкІэп, Іофышху, ау гъэшІэ-гъоны. Ар а-ильэсхэм зехишІагъ-Аминэт.

Апэрэ ІофшІэн лъэбэкъухэр-зыфэдагъэхэр, ІофшІэгъу дэгъу-хэр къызэрэготыгъэхэр ыгу къэ-кІыжы. Ахэр Нэфышъ Зар, Би-балэ Роз, Мэрцэн Зой, Гъубжъэ-къо Мурадин. ИІофшІэгъухэр, икІэлэгъэджагъэхэр Аминэт-зыкІи щыгъупшэхэрэп. Ахэр-арых зыгъэсагъэхэр, зыпІу-гъэхэр.

— Сидунае къэзыгъэдахэрэ-мэ ащыщ сипхъорэлф цІыкІу-хэр, ахэр сэркІэ анахъ мыІыкы-лъапІэх, псауныгъэм тыфагъэба-нэ, гъашІэр къытфагъэлэшІу, — еІо Аминэт.

Бзылфыгъэ хъупхъэм ыбзи-ежъ фэдэу шъабэ, гоІу. Аминэт-сыкІэрысыфэ згъэунэфыгъэ: мыр фэбагъэ зыхэлэ ыкІи ар-зыгощырэ цІыф.

ПЩЫКЪЭНЭ Май.

Улап.
Сурэтыр авторым ий.

О зэмыІоужьымэ...

Статистикэм къызэригъэлъа-гъорэмкІэ, нэбгырэ миллионрэ-мин 200-м еху илъэс къэс Уры-сыем игъогухэм атэхъухэрэ-хъугъэ-шІагъэхэм ахэкІуадэ, нэбгырэ миллион 50 фэдизмэ-шъобжхэр атешагъэ мэхъу. Та-къыкыищ пэгъч автомобиль ава-рием цІыф хэкІуадэ. Зэрэдунаеу-зыпэшІуекІорэ, сомэ миллиард-пчъагъэхэр халхъэхэ збэныхэрэ-терроризмэм хэкІуадэрэр бэкІэ-нахъ макІ. Ащ фэдэ пчэгъэ-тхъамыкІагъохэм такъыфэзыщ-эрэр гъогурыкІоним ишапхъэхэр-мыгъэцІэкІэгъэхэр тикъэралыгъо-шэны зэрэщыхъугъэр ары. Мы-ильэсым гъогурыкІоним ишап-хъэхэм афэгъэхыгъэ законхэм-зэхъокІыныгъэхэр афашІыхи, ар-зыукъохэрэм пшгъэдэкІыжъэу-ахъырэр нахъ агъэпхъэшагъ. Арэу шытми, Іофхэр уигъэ-гушІонэу нахъышІу хъугъэхэу-джыри пІон плэгъыштытэп.

Къэралыгъом зэрэщыгъэу ихъу-хэрэм игугъу умышІэу Адыге-ир пштэмэ... БлэкІыгъэ илъэсым-егъэпшагъэмэ, мы илъэсым хъу-гъэ-шІагъэу тигъогухэм атэхъу-хъэхэрэм, ахэм ахэкІуадэхэрэм-ыкІи шъобжхэр ахэзыыхэрэм-япчъагъэ къышыкІагъ, ау узэры-гушхоньшхо зэрэщымыІэр ежъ-автоинспекторхэм къаІо. Зэрэ-хъурэмкІэ, законхэр къызэрагъэ-пхъэшагъэхэм ишІуагъэ къэкІуа-гъэп. Водителэу рулым кІэры-сыным ифитыныгъэ зылахырэм

ипчъагъэ нахъыбэ хъугъэу, тазы-рэу атырэм къыхэхъуагъэми, ащ-ыгъэщынагъэр макІэ. АР-м и-МВД ГИБДД-мкІэ и ГъэІоры-шІапІэ зэригъэунэфыгъэмкІэ, чэщ-зымафэм къыкІоцІ гъо-гогъу 500-м ехъурэ гъогурыкІо-ным ишапхъэхэр аукохъуу къы-хэкІы. Тазыр зэрагъэтыгъэр хэ-гъэкІи, фитыныгъэ зымыІэжъэу, правэхэр зылахыгъэхэр нэужы-ми рулым мызэу-мытІоу кІэрэ-тІысхъэх. Ары пакІошъ, ауытгъэу-чэщ-мэфэ 15 зытыралхъэрэри-къызыдэкІыжыкІэ, еІлани авто-машинэм еІысхъэшъ, ежъэ. А зы-нэбгырэр фитыныгъэ имыІэжъэу, правэхэр Іахыгъэхэу, ау рулым-кІэрысэу гъоугогъуи 8-рэ къау-бытыгъэу къыхэкІыгъ. Гъогуры-кІоним ишапхъэхэр зэриукохъэ-рэм къыхэкІэу ауытытэм, по-лицием чІагъэсызэ, пстэумкІи-чэщ-мэфи 100-м ехъурэ чІэсы-гъи Адыгеим ис.

Ащ хэта зымысагъэ хэлъэу-пІоштгъэр? ГИБДД-м инспектор-хэм законом фитыныгъэу къа-ритырэм тетэу, гъогурыкІоним-ишапхъэхэр зыукъуагъэр агъэ-пшынагъ, ау зыпари ишІуагъэ-къэкІуагъэп.

— **ГъэщынэнкІэ мы Іо-фым уебэнынагъы-тэп, — къыІуагъэ АР-м и-МВД ГИБДД-мкІэ и Гъэ-ІорышІапІэ ипащэу Чы-назыр Алыи мы Іофым-епІыкІэу фыриІэмкІэ**

тызеупчІым. — Ешъуа-гъэу рулым кІэрытІыс-хъан шэн зІагъэм-пшгъэдэкІыжыр нахъ-огъэлъэшыкІэ хинэжы-щтэп, ныбжыкІэу ско-ростым егъэхъугъэу зе-кІозэ есагъэми инспек-торым зыпари ришІэ-шъуштытэп. ЦІыфым зэра-рэу къыфихыштыр-къыгурыІон, хэукъоны-гъэу ышІыхэрэр хинэ-жыныхъу ежъ-ежырэу-зэриІоужьын фае. Ныб-жыкІэхэр, кІэлакІэхэр-рулым кІэрысхэ зыхъу-кІэ, зызэрагъэпсырэм-лъыплэгъэныр унагъом-къысжежъэн фае. ГИБДД-м изакъоу гъогу-рыкІоним ишапхъэхэр-зэригъэфэнхэ ыІэкІы-щтэп. Мыщ дэжъым ны-тыхэри, Іакоуу къызхэ-кІыгъэхэм янахъыжъхэ-ри, чІыплэ зыгъэІоры-шІэжыным ипащэхэри, участковэхэри щызэде-Іэжыныхэ фае.

Шыпккъэ, уешъуагъэу рулым-укІэрытІысхъэмэ, скоростым-уфэмысакъымэ е нэмыкІ хэукъо-ныгъэ гъогуи щыпшІымэ, тхъа-мыкІагъоу къыпфихыштыр, уизэрэрэу ащ хэлъыр о къыб-гурымыІомэ, о узыфэмысакъы-жъэу, уиунагъо, уигупсэхэм уафэ-мысакъымэ, инспекторхэм зы-

парі къыпфашІэштэп. Ныбжы-кІэу автомобилхэм якІодыІлэ-хэрэм япчъагъэ гугъэузыми, лъэкІ-зиІэхэм якІалэхэм ІэкІыбым-къышашІыгъэ автомашинэ-лъа-пІэхэр афашгъыхъэш атІупшых, ау ащ изекІуакІэ лъыплэгъэжы-рэр макІэ. КІалэм ар къызфегъэ-федэшъ, автомашинэм иІэ ско-ростыр къырегъэты, гъогуры-кІоним ишапхъэхэм алыплэгъэ-рэп. ХэткІи шгъэфэп ар инспек-торым къызыгъэуцукІэ, пшгъэдэ-кІыжъэу ыхъын фаем а ты дэ-дэм «зэрэщыухъумэжырэп». ПшгъэдэкІыжъэу ыхъын фаем на-хъэу, гъогурыкІоним ишапхъэ-хэр зэриукохэрэм «щыуухъу-мэмэ» ежыркІи оркІи нахъы-шІуба?

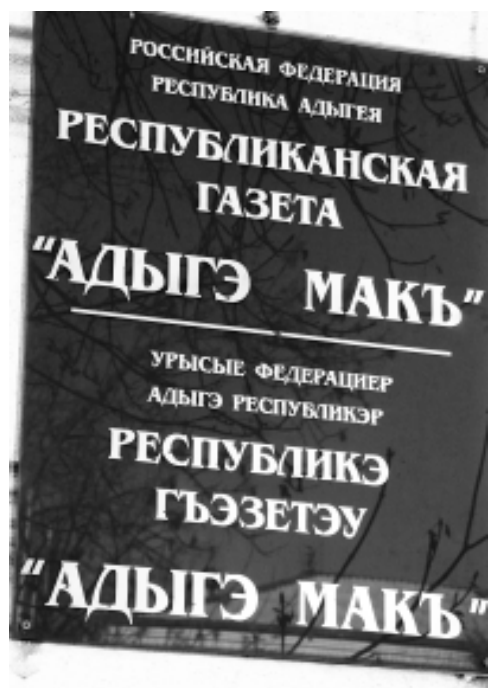
ГухэкІыми, ныбжыкІэхэм-ямызакъоу, нахъыжъхэми гъо-гурыкІоним ишапхъэхэр мыма-кІэу зыукъохэрэр ахэтых. Ава-

рие умышІыгъэу, ппсэ е уипса-уныгъэ хэмыІыхъагъэми, тазы-рэу птырэр уиунагъокІэ зэрар-зэрэхурэр о къыбгурымыІомэ, зэ-мыІоужьымэ, зыпарэми къыбгу-ригъэІоштгэп. Ащ имызакъоу, не-пэ о хэукъоныгъэу пшІырэр-неуш къыпкІэхъухъэхэрэмкІэ-щысэ зэрэхъуштыр къыдэплъы-тэн фаеба? ГъогурыкІоним-ишапхъэхэр зэрамыгъэцакІэхэ-рэп. ХэткІи шгъэфэп ар инспек-торым къызыгъэуцукІэ, пшгъэдэ-кІыжъэу ыхъын фаем а ты дэ-дэм «зэрэщыухъумэжырэп». ПшгъэдэкІыжъэу ыхъын фаем на-хъэу, гъогурыкІоним ишапхъэ-хэр зэриукохэрэм «щыуухъу-мэмэ» ежыркІи оркІи нахъы-шІуба?

ХЪУТ Нэгъэст.

Лъэпкъ гъэзетым и тарихъ гъогу

Илъэс зэфэшъхьафхэм лъэпкъ гъэзетым редакторэу илагъэхэр

Гъэзетым иапэрэ номер къызыдэклым редакторэу кIэтхэгъагъэр КIэрэщэ Тембот. 1923-рэ илъэсым гъэтхэпэм и 8-м «Адыгэ макъ» зыфилоу къыдэклымгъэм «Интернационалыр» адыгабзэкIэ зэридзэкIи ащ къыригъэхъэгъагъ.

Хьаткъо Ахмэд — 1926-рэ илъэсым Москва дэтыгъэ коммунистическэ университетыр къызеухым лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ псэукIэм» иредакторэу Iоф ышлагъ.

Лъэбыщэ Хьазизэ 1928 — 1929-рэ илъэсхэм «Адыгэ псэукI» зыфилоу гъэзетым иредакторыгъ.

Шэртэнэ Хьамедэ 1951-рэ илъэсым гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» редактор фашыгъагъ.

Андырхъое Джантэмур 1952-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу илъэс 31-рэ хэку гъэзетым иредакторэу Iоф ышлагъ.

Мэрэтыкъо Рэмэзанэ 1983-рэ илъэсым щегъэжьагъэу илъэсигъо лъэпкъ гъэзетым редакторэу илагъ.

ХьакIэмызэ Биболэт 1992-рэ илъэсым къыщыублагъэу илъэсирэ «Адыгэ макъэм» иредакторыгъ.

Джащ фэдэу илъэс зэфэшъхьафхэм лъэпкъ гъэзетым редакторэу илагъэх **Мишуриэ Казбек**, **Хьэтирэ Абдулэ**, **Хьуажэ Мыхьамодэ**, **Цуамыкъо Хьисэ**, **Шэуджэн Нинэ**, **Къуекъо Асфар**, **Бэгъушэ Азэмагъ**, **Платыкъо Аслъан**, джы гъэзетым иредактор шъхьалэр **Дэрбэ Тимур**.

Илъэс 88-у лъэпкъ гъэзетым къы-зэпчыгъэ гъогум зауэрэ ыцIэ щы-зэблахъугъ. Илъэс зэфэшъхьафхэм ащ зэреджэщтыгъэхэр мыщ кIэлъыкIоу къыхэтэуыт:

«Адыгэ макъ» — 1923-рэ илъэс,
«Колхоз быракъ» — 1931-рэ илъэс,
«Адыгэ псэукI» — 1926-рэ илъэс,
«Гъупчъэ-уат» — 1929-рэ илъэс,
«Социалистическэ Адыгей» — 1938-рэ илъэс, «Адыгэ макъ» — 1991-рэ илъэс.

Илъэс 88-рэ къызэпчыгъ

Лъэпкъ гъэзетым ия мин 20-рэ номерэ непэ къыдэклымгъ. Илъэс 88-м ехъу зыкIыхъэгъэ гъогу шлагъоу къызэпчыгъэм гъэзетым ыцIэ зауэрэ щызэблахъугъ. Апэрэ илъэсхэм тхъемафэм къыкIоуI зэ е Iо нахъыбэрэ ар къыдэмыкIы-щтыгъэмэ, охътабэ шлагъэ номеритф хъоу къызыхаутырэ.

Джы тилъэпкъ гъэзет тарихъ гъогуу къыкIугъэм щыщ пычыгъо кIэкIхэр тигъэзетеджэхэм агу къэзгъэкIыжхэ сIоигъу.

1923-рэ илъэсым гъатхэм идэхэгъум, бзылфыхъэхэм я Дунэ мафэ — гъэтхэпэм и 8-м лIэшIэгъум иIэхъэ илъэс дунаим псэ къызщы-пыкIэжырэм тефэу араб Iелфыбэр ытIапсэу адыгабзэкIэ тхыгъэ гъэзетэу «Адыгэ макъ» цIэу зыфашыгъэм иапэрэ номер къыдэклымгъ.

«Адыгэ макъ»! Лъэпкъэу зымакъэ къызыхъахыным лIэшIэгъубэхэм кIэхъопсыгъэмкIэ ащ фэдэ цIэ шлагъокIэ зэджэгъэхэ гъэзетыр азэ-нэджэ папкIэу уахътэм къыхэжы-укIыгъ. ЗипчъагъэкIэ 500 хъоу къы-тырадзэгъэ апэрэ номерыр зыIэкIэ-хъэгъэ цIыфхэм, зэрыхъэгъэ уна-гъохэм ищIэныгъэ кIуачIэу ахэ-лъымы, арылъымы хэхъоныгъэ шлагъо афишIыгъ, «тыбзэкIэ тхы-гъэ тигъэзет игъогу зIухыгъ!» — мэкъэ IэтыгъэкIэ зыIохэрэм япчъа-гъэ хахъоу шIэхуу ригъэжьагъ.

Тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, зылашIэрэ журналист-публицистэу, адыгэ журналистикэм фэгъэхьыгъэ IофшIэгъэ дэгъубэ къызIэкIэкIыгъэ ХьокIо Заур зэритхырэмкIэ, «1923-рэ илъэсым адыгэ къуаджэ-хэр къызэпчыгъыгъэхэ Адыгэ хэку исполкомым зэкIэ къоджэ гъэцэкIэкIо комитетхэм псымэу адыгабзэкIэ тхыгъэ гъэзетым иапэрэ номер къызэрэдэкIыгъэм ыкIи хэ-кум адыгэу шыпсэхуэрэм ар аIэIа-хъэу гъэпсыгъэным яхьыллагъэу афигъэхьыгъэм». ЦIыфхэм афэкорэ джэпсалтэу Хьахъурэтэ Шыхъанчэ-рые зыкIэтхэжыгъэм мырзуштэу къыщиIоштыгъ: «ЧеркесыбзэкIэ тхыгъэ гъэзетым иапэрэ номер къыдэклымгъ, ятIонэрэ номерыгъ агъ-

эхъазыры, гъэзетым икыдэгъэкIы-н зэкIэ цIыфхэр хэлэжьэхънэ фае, ар пстэуми алъыгъэIэсыгъэныр чIыпIэ органхэм япшгъэрылгъ.

Апэрэ адыгэ гъэзетыр зыгъэхъа-зырыштыгъэр а лъэхъаным тхэным зыщызыушэтэу езгъэжьэгъэгъэ, ыужкIэ зылашIэ хъушт адыгэ тхэкIо цIэрылоу, СССР-м и Къэралыгъо пре-мие къызфагъэшъошэгъэ КIэрэщэ Тембот арыгъэ. Ащ къытхыжы-щтыгъ: «А лъэхъаным Краснодар дэ-тыгъэ политехническэ институтам сы-щеджэщтыгъ, ащыгъур ары «Интер-националыр» зыщызэсыдзэкIы-гъагъэр, ар къызашIэм хэку испол-комым сашагъ, Хьахъурэтэ Шыхъан-чэрыерэ Цуамыкъо Хьисэрэ къы-сагъэIуагъ «Интернационалыр», агу рыхыгъэгъэ къысалуагъ адыгабзэкIэ джащ фэдэ тхыгъэхэр къызэрыхъа-щтхэ гъэзет къыдэгъэкIыгъэн зэрэ-фаер, ащ дэжым шигъухъагъ «Ады-гэ макъ» цIэу фэтыусынэу».

Лъэпкъ гъэзетым иапэрэ номер КIэрэщэ Тембот адыгабзэкIэ зэри-дзэкIыгъэ «Интернационалыр» къы-зэрихъагъэр хэкум шыпсэхуэрэм гопэшхо ащыхъугъагъ. Дунэ про-летариатим игимн, урыс социал-демократием ипартыйнэ гимн, Со-вет къэралыгъом иапэрэ гимн ады-габзэкIэ тхыгъэу къызэрэхъауыгъэм къыгъэлъагъоштыгъ лъэхъаным дэлъэбэкъаным лъэпкъ гъэзетыр зэрэфIорышIэщты.

Апэрэ «Адыгэ макъэр» нэIуб-гъуиплI хъоу пстэумкIи номери 8 къыдэклымгъагъ. Ащ иаужырэ номер 1923-рэ илъэсым бэдзэгъум и 31-м цIыфхэм аIэкIэхъагъ. Гъэзетым иапэрэ номер «Интернационалым» фэшъ-хъафэу Москва дэтыгъэ Всесоюз-нэ мэкъумэщ выставкэм фэгъэхъы-гъэ тхыгъэр, хэкум къыщыхъуэрэ хъугъэ-шлагъэхэм ащыщхэр къыхи-утыгъагъэх.

Джарэуштэу «Адыгэ макъэр» лъэпкъ журналистикэу ыужкIэ лъэпсэшIу зышIыштым иапэрэ шыоу лIэшIэгъухэр зыкIыхъэгъэшт гъогум теухъагъ. Апэрэ адыгэ гъэзе-тым иномерийм къызыIуахыгъэ унапчъэм гушIуагъом нахъ зыщи-

убгъузэ, цIыфыбэхэм агухэр зыфи-сагъэх, тыбзэкIэ къэкIоу ыкIи да-хъу утхэн зэрэплэкIыштым ышъ-хъэ къырихыгъ.

1926-рэ илъэсым мэзаем и 3-м гъэзетым иномерэу къыдэклымгъэм «Адыгейская жизнь» — «Адыгэ псэукI» ылоу тетыгъ. Ари нэIуб-гъуиплI хъуштыгъ, апэрэ ыкIи ятIонэрэ нэIубгъохэм урысыбзэкIэ, ящнэрэ ыкIи ятIонэрэ нэIубгъохэм адыгабзэкIэ тхыгъэхэр арытыгъэх.

1929-рэ илъэсым лъэпкъ гъэзе-тым ыцIэ зэблихъугъ. ШэкIогъум и 7-м къыдэклымгъэ номерым тетыгъ «Гъупчъэ-уат» ылоу. Ащ итираж 7880-м нэсыгъагъ.

Джауэ бэмэ зэлъашIэрэ цIэу «Социалистическэ Адыгей» зыфи-лорэм лъэпкъ гъэзетыр къыфэкIуагъ. Ар тетэу 1938-рэ илъэсым мэлъыт-фэгъу мазэм къыщегъэжьагъэу илъэс 63-рэ къыдэклымгъ. А охътэ кIыхъэм къыкIоуI гъэзетым икыдэгъэкIы-н цIыфыбэ дэлэжьагъ.

Лъэпкъми, гъэзетми сыд фэдиз щытхъуа къафыхыгъэр адыгэ гъэ-зетым щылэжьэщтыгъэ усэкIо ныбжьыкIэу Андырхъое Хьусенэ. Илъэс 20-м итыгъ ныIэп ащ икъэ-лэмэу усэ шлагъохэр къызыпы-кIыхъу езгъэжьагъэр ыгъэтIылыи, Iашэр ышти заом ижъотыпIэ зыха-хъэм. АдыгэлIым икIалэу заом Iухъэрэм «къэщтагъ ямыгъаIу, сикIал» зэрэриIоштыгъэм рыгъуа-зэзэ, къыныгъо чIыпIэ зэфэм къэщ-тагъэп, пным къыфызэкIэкIуагъэп. Украинэм ит къутырэу Дьяковым дэжэ иIэ Iошхъэ мылбагъэм адыгэлI шыпкхъэхэр зыфэдэхэр ащ къы-шигъэлъэгъуагъ.

Гъэзетыр уахътэм игъунджэщт, адыгэ лъэпкъым къырыIуагъэр, ащ игухахъуи, игухэкIи, итхъагъуи, икы-ныгъуи итэлъагъох. Тилъэпкъ куль-турэ хэхъоныгъэ ышIынымкIэ, тыб-зэ къызэтенэнымкIэ, адыгэ литерату-рабзэр уцунымкIэ, адыгагъэм инэш-нэ шлагъохэр къэлэтыжыгъэнхэмкIэ, ахэр тищIэныгъэ пытэу хэгъэуцэ-жыгъэнхэмкIэ «Адыгэ макъэм» ышлагъэм ыкIи ышIэрэм яфэшъошэ уасэ къафашIы.

Гъэзетеджэхэм ягушчы

БЛЭГЪОЖЪ Зулъарин, Мыекъуапэ щэпсэу, АКЪУ-м цIэлажэ, филологие шIэныгъэхэмкIэ док-тор, профессор:

Тилъэпкъ гъэзетэу гушIогуабэ къытфэзыхъырэм нэIуасэ сызщыфэхъугъэ мафэр тэрэз дэдэу къэсшIэ-жырэп, ау ащ илъэсыбэ тешIагъ. Джащ къыщегъэ-жыагъэу тигъэзет ныбджэгъушIу къысфэхъугъ. Фэшъ-хъаф пстэоу къыхаутхэрэм тигъэзет фэгъэдэн зи къахэсхырэп. Ныдэлъфыбэр нахъ тэрэзэу зэз-гъэшIэнымкIи, пIуныгъэу къысатырэм хэгъэхъогъэ-нымкIи тигъэзет ишIуагъэу къысэкIыгъэр макIэп.

«Адыгэ макъэр» непэ сиунэ къызымыхъэкIэ гумэкIыгъо сыхэт. Ащ республикэм къыщыхъурэ къэбар зэфэшъхьафхэм ренэу ташегъэгъуазэ, лэжьэкIо пэрытхэу тилэхэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр бэрэ тапашъхъэ къырелъхъэх. ЩыIэныгъэм ылъэ-ныкъо пстэуми гъэзетыр алъэлэсэу сэлъытэ.

Тигъэзет гъогу кIыхъэу къыкIугъэм шъошэшIу фэхъугъэщт, тапэкIи бэрэ тызэригъэгъушIоштым си-цыхъэ пытэ телъэу лъэшэу сызэрэфэрэзэр къэсIо.

ХЪУТЫЖЪ Арамбий, Теуцожэ районым шыщ къуаджэу Джэджэхъаблэ шжпсэу, пенсием щыI:

Непэ лъытэныгъэ ин зыфэсшIырэ тилъэпкъ гъэ-зет ия мин 20-рэ номер къызэрэдэкIырэр тэркIэ мэфэкIы. Илъэсыбэ хъугъэ тигъэзет ныбджэгъушIоу зысIэр. Ситхыгъэхэри ащ къыхиутхэу къыхэкIы. Уеджэмэ акъыл хэпхынэу, гъэшIэгъонэу тхыгъэхэу гъэзетым къыхъэхэрэр бэ мэхъу. Анахъэу сшIо-гъэшIэгъонэу сызэджэхэрэр республикэм шыхъугъэ къэбар зэфэшъхьафхэу номер пэпчэ къыхиутхэрэр, дэгъоу ыкIи чанэу Iоф зышIэхэрэм къагегушIыIу къыхъэхэрэр, адыгэ лъэпкъым итарихъ къызыIо-тыкIырэ тхыгъэхэр арых.

ТапэкIи тигъэзет тызэригъэрэзэщтым сицыхъэ телъ. Ащ Iоф щызышIэхэрэм псауныгъэ пытэ яIэнэу, тхыгъэ гъэшIэгъонхэр тапашъхъэ нахъыбэу къыралъ-хъанхэу сафэлъаIо.

ХЪАГЪУНДЭКЪО Шамсэт, Шэуджэн районым шыщ къуаджэу Мамхыгъэ шыпсэурэ унэгъохъыз-мэтышI:

«Адыгэ макъэр» сэри сигъэзет. Мафэ къэс ащ къы-хъэхэрэм сшIогъэшIэгъонэу сяджэ. Сэ стыххэрэм ащыщхэри къыхаутхэщт лъэшэу сафэраз.

Гъэзетым ия мин 20-рэ номер къызэрэдэкIырэм фэшI ар зыгъэхъазырхэрэм ыкIи гъэзетеджэ мин пчъагъэу иIэхэм сафэгъушIо сшIоигъу. Лъэшэу сы-фай тигъэзет гупсэ тапэкIи джащ фэдэу гъэшIэгъонэу къыдэкIыныу.

ЕГЪЭДЖЭНЫМРЭ ЛЪЭПКЪ ЮФЫГЪОХЭМРЭ

ЩЫЛЭНЫГЪЭМ ХЭЩАГЪЭХЭУ АГЪЭСЭЩТЫХ

Ізкыб хэгъэгумэ ащыпсэурэ тильэпкъэгъу ныбжык-кӀэхэр Адыгеим щегъэджэгъэнхэмкӀэ квотэ тиреспубликэ кыратыгъ. Іофыр зэрэлъыкӀуатэрэм кытедгъэгущыӀэ тшӀоигъоу Адыгэ къралыгъо университетым иректорэу, профессорэу Хъунэго Рэщыдэ тыулагъ.

стерствэ фэгъэкӀотэнхэр кыт-фишӀынхэу тэгугъэ. Лъапсэу ащ фэтшырэр дгъэпытэнышъ, егъэ-джэныр лъыдгъэкӀотэшт.

— *Егъэджэ-пӀуныгъэ Іофэу ежъугъэжъагъэм хэбзэ шапхъэу хэлъыщтыр зыфэдэр жъугъэуиэфыгъэба?*

— Ілъэс кӀэс Ізкыбым кыт-щыхъэзэ, ныбжыкӀэхэр зредгъэ-джэштхэм тегушысэ. НэмыкӀ университетхэм ащ фэдэ егъэджэ-ныр зращызэхашӀэрэм тыкӀэупӀэ, ІофшӀагъэу яӀэм зыщытэгъэгъуа-зэ. Едгъэджэштхэм янэ-ятэхэм тадэгущыӀэ, Адыгэ Хасэм тышы-зэІокӀэ. УниверситетитӀу дунаим тетми тшӀлэрэп екӀоллакӀэу ашы-рэр зфэдэу, ныбжыкӀэхэр Ізкыб

хэгъэгумэ къарашыхэзэ рагъэ-джэнхэ альэкӀэу.

— *Адыгэ къралыгъо универ-ситетым студент 50, Мые-кӀопэ къралыгъо технологи-ческэ университетым студен-ти 10 мыгъэ ащырагъэджэ-щтых, ар егъэжэпӀэшӀу, сыда анахъэу шыузыгъэгумэкӀырэр?*

— Урысыбзэр зэрядгъэшӀэ-щтыр апэрэ Іофыгъомэ ащыщ. Бзэр амышӀэу еджэнхэ альэкӀы-щтэп. Къралыгъоу кызыр-кыгъэхэм зращыгушыӀэщты-гъэхэ бзэм нэмыкӀ Адыгеим ша-мыгъэфедэ зыхъукӀэ, Іофыр лы-кӀотэштэп. КыдгурӀо, ныбжы-кӀэхэр зэгъусэхэ, общежитием щызэдэпсэхэ ашӀоигъу. Общежи-

тием зидгъэтӀысхъэхӀэ, ямы-лъэпкъэгъоу е ежъхэм ащымы-щэу зы нэбгыр нэмыӀэми ахэты-ныр нахъышӀу — урысыбзекӀэ зэдэгущыӀэнхэм пае. Ащ дакӀоу адыгабзэри зэрагъэшӀэн альэ-кӀышт. Тхыльхэр кыдэдгъэ-кӀыщтых, компютерхэм, фэш-хӀаф техникэу ящыкӀэгъэщтым ащыдгъэкӀэштхэп.

— *НыбжыкӀэхэм ыпкӀэ амытэу, бюджет шыкӀэм диштэу ешгъэгъаджэх.*

— Ары. Къралыгъо екӀолла-кӀэ Іофым фэтэшӀы, ахъщэр Москва кытеты. Бзэр, тишэн-хабзэхэр, тикультурэ куоу зэра-гъэшӀэнхэ фае. Яунэкъошхэр, Адыгэ Хасэм хэтхэр, нэмыкӀхэри алудгъэкӀэщтых. ЩыӀэныгъэм хэщагъэхэу гъэсэныгъэрэ шӀэ-ныгъэрэ ядгъэгъотыщтых.

— *ГухэлъышӀоу шыуӀэр Тхъэм кыжъуджэгъэхъу.*

— Тхъауегъэпсэу. Сурэтым итыр: **Хъунэго Рэ-щыд.**

АВИАЦИЕ ПСЫНКІЭМ ФЭГЪЭХЫГЪ

ОГУМ ЩЫБЫБЫХЭЗЭ, ЩЫТХЪУР КЪЫТФАХЫ

Адыгэ республикэ общественэ организациеу авиа-цие псынкӀэм иклубэу «Полетыр» 1996-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 1-м зэхашагъ. Ащ кӀэщакӀо фэхъу-гъагъэхэр Игорь Потапкинымрэ Василий Рожковскэмрэ. Клубым зиушъомбгъуным фэшӀ ДОСААФ-м икӀэлэ совет ипашӀэу щытыгъэ Важа Усоян ІэпыӀэгъу къафэ-хъугъагъ.

— Урысыем, Ізкыб хэгъэгумэ язэнэкъокъухэм тахэлажъэу зытэ-ублэм, клубыр нахъ зэлъашӀагъ, — кӀеӀуатэ Василий Рожковскэм. — Клубым тшӀтэрэ ныбжыкӀэмэ япчъагъэ зэрэхэдгъэхъоштым ты-пылтыгъ.

— *Зэнэкъокъухэм уахэлъжэ-ныр кыныІоба? МылькӀоу апэ-Іухъащтыр шыгъэота?*

— Гъогу чыжъэ утэхъаныр Іоф кызырыкӀоп. ЛъэкӀ зилэхэм яшӀуа-гъӀэу тфызэшӀокӀырэр макӀэп. Дэгъоу кӀэсэшӀэжы 2002-рэ илъэсым «Полетыр» Болгарием зэрэкӀогъагъэр. Тиспортсменхэм ятӀонэрэ чыпӀэр зэнэкъокъум кышчыдахыгъагъ. Болгарием ико-мандэ апэрэ чыпӀэр фагъэшъо-шгъагъ, Македонияр ящэнэрэ хъугъагъэ.

— *Техникэу шыуӀэр уахътэм диштэщтыгъа?*

— Общественим организацием ухэтэу пэрыт техникэр зэбгъогъо-тыныр зэрэкыныр тшӀэщтыгъэ. Тылхыхъоштыгъ. МылькӀоу тфи-мыкӀурэм тигуетыныгъэ пэдгъэу-цуштыгъ. Хъут Руслъанэ тызе-лъӀэу, ахъшэ кытити, Болгари-ем щызэхашӀгъэ зэнэкъокъум ты-хэлъжэгъагъ. Ар егъэжапӀэ тфэ-хъуи, нэмыкӀ спорт зӀукӀэгъумэ тиухъазырыныгъэ ащытыуплӀэ-кӀуштыгъ. Вероника Гусевамрэ Анатолий Назаровымрэ дунэ тур-нирым 2003-рэ илъэсым ящэнэрэ чыпӀэхэр кышчыдахыгъэх. Тико-мандэ текӀоныгъэр 2004-рэ илъэ-сым кызыфагъэшъуашӀэм дунэ зӀукӀэгъумэ нахыбэрэ тахэлажъэу тыфежъагъ. Урысыем, дунаим яку-бокхэм тафэбанзэ, Тыркуем, Къэ-бэртэе-БэӀькӀарым ащыкӀогъэ зӀукӀэгъухэм тиспортсменхэр

апэрэу зэрахэлъжэгъагъэхэр непэ фэдэу сыгу кӀэкӀыжыкӀы.

— *Спорт лъэпкъэу шыузы-пылтыр гъзэтеджэзэм икӀоу къагуремыӀоу кысцэхъу.*

— Парапланым ытамэхэр зэкӀе-щыхъэшъ, бзыум фэдэу огум уцэ-быбы.

— *Бензин егъэста?*

— Хъау. Мотор хэтэпышъ, бен-

зин е нэмыкӀ гъэстыныпхъэ ищы-кӀагъэп. Жыым узэрехъащт, ищы-кӀагъэр дэгъоу бгъӀорышӀӀэныр ары.

— *Чыжъэу убыбын олӀэкӀа?*

— Километрэ 99-рэ парапла-нымкӀэ сыбыбэу мафэ кыхэкӀыгъ. Пилотхэу ЕхъулӀэ Андрей, Иван Твердохлебовым, Роман Алаевым, Анатолий Назаровым кӀуаджэу Фэдз кышчаублэзэ, километри 170-м ехъу огум кышчызэранэкӀэу мэхъу.

— *Огум лъагъу зыщышгъоІэа, сыда шыульгъурэр?*

— Бзыур огум щыбыбы зы-хъукӀэ, ащ чӀым зызэрэтыри-ІэтыкӀырэм фэдиз илъэгагъэу тэри

тэбыбы. ТыкызеппыкыкӀэ чыр кӀэтӀыгъэу, тыкызыуцухъэрэ ду-наим идэхагъэ нэм кыкӀэуцо. Чым утетэу плъэгъурэмрэ огум ушыбыбызэ дунаир нэгум кы-зэрэкӀэуцорэмрэ зыкӀи зэфэдэхэп. Ар ор-орэу кыбгъурылоным фэшӀ авиаспортыри пшӀогъэшӀэгъонын фае.

— *Авиаспортыр георгафием-рэ тарихымрэ япхыгъэу сӀгы-тэ. Ащ тытегъэгъушыӀэба.*

— УиеплтыкӀэхэр сшӀогъэшӀэ-гъоных. Огум ушыбыбыным пае псауныгъэ дэгъу уиӀэкӀи икӀушӀтэп. Географиери пшӀэн фае. Адыгеим ичӀыгъухэр дахэх, хъопсагъох. Мэ-зыхэр, псыхъохэр, къушъхъэхэр нэм фӀэплыхъэрэп. Тикъушъхъэхэр шыабэх, гур зыфащэ.

— *Василий, уицӀыкӀугъам кы-щыублагъэу авиаспортым улы-щагъа?*

— МВД-м кӀулыкӀур шыс-хыгъ. Ащ сыкызыхэкӀыжыым спортым сызыӀэпишагъ. Зэнэкъо-къумэ Адыгэ Республикэм ыцӀэкӀэ тахэлажэ зыхъукӀэ, тэ, спортсмен-хэм, тызэгупшысэрэр макӀэп. Ады-

геим кыбгъэгъунэрэ чыгур мы-бэми, тибэнакӀохэм, баскетбо-листхэм, гандболисткэхэм, футбо-листхэм, нэмыкӀхэми гъэхъагъэу спортым шашыгъэр бэ. Адыгэ Республикэр авиаспортымкӀи ду-наим шӀадгъашӀэ тшӀоигъу.

— *Щытхъур кытфэзыхы-рэмэ ацӀэ кытфелоба.*

— Игорь Потапкиныр 2003-рэ ыкӀи 2005-рэ илъэсхэм дунаим ичемпион. Англием, Францием, Германием ячемпион.

— *Парапланымрэ парамото-рымрэ лъэшэу зэтекӀыха?*

— Парапланым гъэстыныпхъэ ищыкӀагъэп. Жыыр, тыкызыуцу-хъэрэ дунаир ыуцӀӀырэп. Пара-моторым бензин ищыкӀагъ, арэу щытми, жыыр лъэшэу ыуцӀӀӀэу тлыгъэрэп. ПарамоторымкӀэ нахъ чыжъэу убыбын олӀэкӀы.

— *Игорь Огай уигъусэу гу-щыӀэгъу тызэфэхъугъагъ. Ащ илофшӀӀэни гъэшӀэгъонба?*

— СпортымкӀэ общественэ организацием хэт, зэнэкъокъухэм кӀэщакӀо афэхъу. «Адыгеим ыта-мэхэр» зыфилорэ купым ипаш. Урысыем и Къыблэ шӀолтыр изэ-нэкъокъу зыфегъэхъазыры.

— *ТызэдэгущыӀэгъу зыщыты-ухыным сыда джыри кытапӀо пшӀоигъор?*

— Мамырныгъэр зыщыпытэ Адыгеим тыщӀэпсэу. Тиреспубликэ мыгъэ илъэс 20 хъугъэ. Юилей зэхъэхъэм авиаспортым хэтхэр ахэлъжагъэх, яӀэпӀэсэныгъэ къа-шагъэлыгъагъ. КӀэлэджакӀомэ, ныбжыкӀэмэ Іоф адатшӀӀэзэ, ти-республикэ идэхагъэ къафэтӀуатэ, язэнэхъат фэтэгъасэх, Адыгеим ищытхъу спортым щызыӀэты зы-шӀоигъохэр, лъэкӀ зилэхэр авиа-спортэу тызыпылтым кыхъэхан-хъу сыфай. Тызэгъусэмэ — тылъэш.

— *ШыуигъухэлъышӀхэр кыжъуджэгъуныхъу шыуфэтӀо, шыуимэфкӀ пае тышгъуфэгъушӀо.*

— Тхъауегъэпсэу. Сурэтым итыр: **спортклубым ипашӀэу Василий Рожковскэр.**

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

«Динамо-МГТУ»-м кыыхыгъ

ТелефонкӀэ кыатыгъ. «Согдиана-СКИФ» Воронеж — «Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — 62:69. ШӀэкӀогъум и 30-м Воронеж шызэдешӀагъэх.

НэкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТӀЫЛӀ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдзыгъэкӀырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ІофхэмкӀэ,
Ізкыб къралхэм
ащыпсэурэ тильэп-
къэгъухэм адырӀэ
зэпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи кӀэбар жъу-
гъэм иамалхэмкӀэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхъаӀэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдӀышӀэр:**
385000,
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шхъаӀэм
иапӀэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшӀэдэкӀыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкӀэ,
телерадиокъэтын-
хэмкӀэ ыкӀи зӀы-
ІэсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпӀэ гъӀоры-
шӀанӀ, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышпып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкӀэ кӀэзыт-
хыгъэхэм пшӀэдэ-
кӀыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэ-
рэмрэ яеплтыкӀэ
зэтемыфэн ылъэ-
кӀышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхъырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкӀи кӀэ-
зытхыгъэхэм
аӀэкӀэдгъэхъа-
жыыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кӀ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

5278

Индексхэр

52161

52162

Зак. 2874

Хэутыным
узщыкӀэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00